

22 april 2014

Till Landsbygdsdepartementet
landsbygdsdepartementet.registrator@regeringskansliet.se

Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. SRF arbetar med förutsättningarna för boende, arbete och service året runt i landets skärgårdar.

Remissvar

Gårdsstödet 2015-2020 – förslag till svenskt genomförande

Skärgårdarnas Riksförbund är positivt till de förslag som presenteras i utredningen. Vi vill dock peka på några saker som är av särskilt stor betydelse för ett livskraftigt jordbruk i kust- och skärgårdslandskap. Just själva landskapstyperna och brukningsförhållandena i de områden där våra medlemmar verkar, skiljer sig ofta radikalt från såväl närbeläget fastland som från övriga delar av landet.

Skärgårdslandskapet är så format att åkrar och betesmarker blir både mindre och magrare ju längre ut i skärgården man kommer. Storleksrationaliseringar är därmed mycket svåra att genomföra. Ett jordbruksföretag med gårdscentrum på en ö blir automatiskt begränsat av att all verksamhet måste anpassas för frakter av djur och förnödenheter över både land och vatten. Detta innebär att skärgårdsjordbruken präglas av småskalighet med många skiften och med impediment insprängda i jordbruksmarkerna, kraftigt varierande arealer beroende på havsvattenståndet och därtill mycket träd- och buskmarker.

Samtidigt är skärgårdslandskapet ett gammalt kulturlandskap där markerna definitivt har både bruknings- och fodervärde och därtill utgör grunden för en delvis unik flora och fauna som gynnas av betande djur och slätter.

Under de år som nu gått sedan Sverige gick med i EU och villkoren för jordbruket därmed blivit helt dominerat av EU:s omfattande regelverk, har skärgårdsjordbruket fått allt svårare att passa in i de storskaliga systemen. Ständigt nya arealmätningar, nya betesmarksdefinitioner och nu senast för 2014 förslaget om indragningar av de skärgårdsspecifika ersättningsformerna inom "Utvald miljö" har gjort många skärgårdsjordbrukare ganska uppgivna när det gäller fortsatt drift av sina lantbruksföretag. Det var synnerligen betydelsefullt att en korrigerande av det senare beslutet skedde. Om det över huvud taget ska kunna gå att fortsätta som skärgårdsjordbrukare måste de allmänna villkoren stabiliseras och förenklas.

Det nu föreliggande förslaget till utformning av gårdsstöden är bra så tillvida att det innebär en förenkling genom nationell utjämning och stöd för hållande av nötkreatur. Särskilt stöd till yngre brukare är givetvis bra även i skärgårdarna. Vidare stödjer vi förstås att betesmarksdefinitionen måste justeras, och där kräver vi att särskilda hänsyn ska kunna tas för de speciella naturtyper som finns i våra skärgårdar. Vi har tidigare föreslagit att en särskild, nationell, betesmarkstyp "skärgårdsbete" ska tas fram. En sådan betesmark måste kunna se olika ut beroende på var utmed Sveriges kust den finns, men det är ändå viktigt att stödnivån och stödformen i det kommande programmet blir enhetlig.

Ytterligare en viktig punkt är alltså att man måste kunna få en stabilitet i arealsiffrorna. Det är helt omöjligt för brukarna att år efter år justera sina arealkartor ned till två decimaler allt eftersom Jordbruksverkets handläggare titta på nya flygbilder. De mycket små och återkommande arealjusteringarna skapar enormt merarbete för såväl brukare som handläggare på länsstyrelserna. Underlagen för åtaganden inom miljöprogrammen blir förändrade, alla kartor måste ritas om, helt motstridiga krav krockar. Ett exempel: Brukaren har stöd för att behålla öppna diken och dessa ska då rensas regelbundet. Ett nyrensat men ändå litet och grunt dike, syns bättre på flygfoto och leder till att gamla block tvångsdelas i massor av småblock. Då uppkommer inte sällan block med arealer under 0,1 ha vilket i sin tur gör att brukaren blir av med mark, trots att man skött sina åkrar helt enligt regelverket och ofta haft stöd för just små åkrar och öppna diken. Skärgårdens åkrar är sällan fyrkantiga och traditionell tegodling fanns inte heller då markerna är så små och ofta torra. En ny betesmarksdefinition och stabil blockdatabas måste ta hänsyn till att naturtyperna skiljer sig i olika delar av landet. I skärgårdsjordbruket är krav på överfarter med 6 m bredd skrattretande då själva åkern kanske inte är mycket bredare. Regelverket måste utformas så att det underlättar för fortsatt varsamt brukande av skärgårdarnas månghundraåriga jordbrukslandskap.

Slutligen förutsätter vi att när det gäller kommande regler om "förgröning" så ska inte jordbruksföretag som redan drivs med stor ekologisk hänsyn, certifierad ekoproduktion och liknande straffas genom avdrag på gårdsstödet.

Bengt Almkvist
Ordförande

SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND
Borgen 126, 472 95 Varekil
info@skargardarna.se   www.skargardarna.se